

A Vízhányó család gazdálkodása Egyházaskéren

FODOR FERENC

Egyházaskér Oroszlámos és Csóka között fekvő bánági település. Szerb neve *Vrbica*, így a környező – és az ott élő magyar – lakosság *Verbicának* nevezi. Az Egyházaskér nevet 1888-ban, a múlt század helynév-magyarosító törekvései során kapta.

A török hódoltság alól föl szabadult déli vármegyék betelepítése már a XVIII. században megindult. A bácskai és a bánáti részekre először szegedi dohánykertészek költöztek.¹ Az 1780-90-es években kezdődött a jászkunságiak letelepedési hulláma.² Egyházaskért – Kálmány Lajos szerint – „Szeged népe már 1785-körül megszállta... Ekkor már a makaiak is jövégettek... A rendezett viszonyokhoz szokott, jogát védő makai nép az Egyházaskéren talált állapotokat ázsiaiaknak bélyegezte, mi azonban még nem elegendő ok arra nézve, hogy elkedvetlenedve itthagyni kényszerüljön Torontált a nélkül, hogy az állapotok megváltozására szükséges lépéseket megtegye.”³ E családok úttörő munkája tette lehetővé, hogy a századforduló táján a makaiak újabb hulláma települjön át Torontálba.

A század elején Makóról sok család költözött a hasonló talajadottságokkal rendelkező bánáti falvakba. Majdán, Rábé, Oroszlámos, Egyházaskér, Mokrin lakosai közül ma is sokan tartják a kapcsolatot a magyarországi rokonokkal. Egyházaskéren 1900-ban 845,⁴ 1910-ben pedig 861 lakos volt.⁵

Egy-egy család történetének és gazdálkodásának bemutatása alkalmat nyújt arra, hogy megismerkedhessünk egy nagyobb terület gazdasági, politikai múltjával, az ott élők sorsával.⁶

Az általam Egyházaskéren vizsgált család története is Makóig nyúlik vissza. Vízhányó János családjának történetével édesanyja, Vízhányó Jánosné Mágori Julianna ismertetett meg. Mágori Julianna 1915-ben született Mokrinon.

A Vízhányó és a Mágori család 1905-ben költözött Makóról Mokrinba. Itt uradalmi földet osztottak, melyet hosszútávú törlesz-

¹ Bálint Sándor 1976.204.

² Pénovázt Antal 1996.145.

³ Kálmány Lajos 1891.XVI.

⁴ MSK. Új Sorozat. A Magyar Szent Korona Országainak 1900. évi népszámlálása, 1904. Budapest. 734.p.

⁵ MSK. Új Sorozat. A Magyar Szent Korona Országainak 1910. évi népszámlálása, 1913. Budapest. 738.p.

⁶ Ilyen munka Mohay Tamásnak Nagy Sándorról írt disszertációja, mely számomra is vezérfonallal szolgált. (Mohay Tamás 1994.)

tésre vásároltak meg. Az idős Vízhányó apósa Jani István volt. Ők Makón maradtak. Jani István két lánya már korábban Egyházaskérre ment férjhez, majd később a fiuk is ide nősült. Fiának 40 hold földet vett, a lányoknak pedig 20-20 holdat.

1. kép. Vízhányóné Mágori Julianna

A Mágori nagyapa szintén Makóról származott, de Egyházaskérre már Valkányból (Valcani) telepedett át szintén 1905 körül. Mintegy 60 hold földön kezdtek gazdálkodni. A takarmánynövények termesztése és az állattartás mellett, a makói hagyományoknak megfelelően, hagymával is foglalkoztak. A nagyapa azonban 1911-ben váratlanul elhunyt. Mágori Sándor – adatközlőm édesapja – 1913-ban nősült meg. A gazdaságban ezután minden föltétel adott volt a boldoguláshoz, a rendes megélhetéshez. A háború azonban közbeszólt. Mágori Sándornak 1914-ben be kellett vonulni, fiútestvérével együtt. A gazdaság az özvegy nagyanyára és a férj nélkül maradt újasszonyra maradt, aki ekkor már terhes volt. Így amikor adatközlőm megszületett, édesapja a fronton volt. Tábori levelezőlapokon értesítették, hogy lánya született. Amikor a kislány egyéves körül volt, küldtek róla és a családról egy fényképet a frontra. A posta azonban a harcok miatt a frontvonal közelében szétszóródott. A fényképet egy orosz asszony megtalálta az utcán és a lakásba a saját családi fényképei közé tette a falra. Amikor a magyar katonák élelmet keresve betértek a családhoz, a falon meglátták a fényképet, melyet adatközlőm édesapjának katonabarátja felismert. Elmondták,

hogyan került oda, majd ő átadta Mágori Sándornak. Ekkor láthatta meg kislányát és családját. Azonban barátjával (Jung Antal) együtt fogságba estek, ahol 1918. március 18-án Mágori Sándor meghalt. Barátja a nála lévő összes iratokat (a fényképet, tábori levelezőlapokat, naplójegyzetet) magához vette, és miután szerencsésen megszabadult a fogságból, hazahozta és átadta a családnak, ahol ma is nagy becsben őrzik. Mágori Sándorné – miután bebizonyosodott férje halála – 1919-ben ismét férjhez ment.

2. kép. A frontot megjárt fotó. A kislány Mágori Julianna

Mágori Julianna 1932-ben került a Vízhányó rokonságba. Hat hétig éltek együtt a szülőkkel, majd külön tanyába költöztek, melyhez 20 hold föld tartozott. Kaptak két lovat, tehenet, ekét, boronát, ekekapát, kocsit, stb. Az élet kezdése azonban a gazdasági válság miatt nagyon nehéz volt. Öt család született: 1937-ben Ilona, 1939-ben Mária, 1940-ben Irén, 1946-ban Júlia, 1949-ben János.

A gazdaság azonban évről évre fejlődött. Aratógépet vettek, ezután nem kellett részeseket fogadni, a jószágállomány is szaporodott, így Mokrinba házat vettek. A további fejlődésbe azonban szintén beleszólt a háború. A német megszállás és az 1942-es árvíz tönkretette a gazdaságot. *„1942-be, mikó a Maros vize begyűtt – amit bírtunk, mentőtünk. Varrtam egy párnát, mikó kimék – a hátunk mögött vót egy nagy kanális, de hunnan gyün ez a víz ilyen gyorsan – a laposok mán teltek mög. Nem vót mentség, valahogy kicibáltuk a bütort, lisztöt, amit tuttunk, kihortunk a vasútra. Nem maratt csak két disznó. Azok csak két hétre kerütek ki, főmöntek a jászolba szögényök, ott vót répa behányva azt ötték, mire ladikon aztán kihozták őket. A tanya is összedűt. A víz csak agusztusba húzódott le. Emöntünk az én anyámhon, ott teletünk ki.”* A tanyát nem építették ujja, csupán egy kis szobát és egy kis istállót építettek, hogy ne kelljen minden nap hazajárni a nyári munkák idején.

1944 októberében a kivonuló német csapatok a vasutat felrobantották. *„Az uram aszonta, hogy meneküjünk mink is. Én – montam nem mék sehova, mindegy, hogy egy dülőve erébb, vagy arébb halok mög. Vót egy nagy pincénk, ide meneküt az egész falu. Bombáztak, süvített a golyó, a gyerökök ordítottak – no mondom hova menekütünk vóna – mások is hozzánk menekúnek. Mikó kivilágosodott, gyűtt az első partizán autóva – zsvajoztak, éljön Titó. Pizskosak, mocskosak, szakállasak, rongyosak vótak, há mondom, ezök akar-nak minket főszaadítani.”*

A háború elmúltával nemhogy javult volna a sorsuk, még nehezebb lett az élet. A Vízhányó család is kuláklistára került. Már csépléskor összeirták a termést. *„Két métert hagytak fejenként, mög kiszámították a vetőmagot – a többit evítették. Amit valahogy e tuttunk dugni, az maratt.”* A törvény szerint 17 holdnál senkinek sem lehetett nagyobb földterülete. Aki nem akart belépni a „zadrugába”, azt kényszerítették. *„Tülünk is mindönt evöttek. Lovakat, kocsit, boronát, ekekapát. Összeszötték este a nagygazdákat Mokrinba, kivítették a temetőbe őket, sorba állították – kérdözték beviszöd-e, ha nem, akkó lelüvünk. Lüttek is le, de sokan átszöktek Magyarországra, sok föl-akasztotta magát. Vót egy lovunk, egy szép csikó – gyűttek hozzánk is a partizánok, fogták a kötőfékit – evítették. Vót egy szép tehenünk – evítették. Keresték, van-e búzánk, lisztünk – csak annyit hagytak, hogy éppen máról hónapra. Egy cementözsákba beleraktam a lisztöt, ott hagytam a padlásföljáróba – így mentöttem mög egy kicsit. A kotárka ajját befalaztuk és teleöntöttük búzáva – loptuk a mienket. Az öcsém a tanyán vót. Nem maratt csak egy ló mög egy tehen. Egyéves vót a kisfia. Mindön este e köllött neki járni ahun őket trenirozták. Oda-csukták a kezüket az ajtóhoz, adod-e ezt, adod-e azt. Nem vót tej abba a nagy tanyába. Nekünk vót egy kecskénk, azt vitte ki az öcsém és*

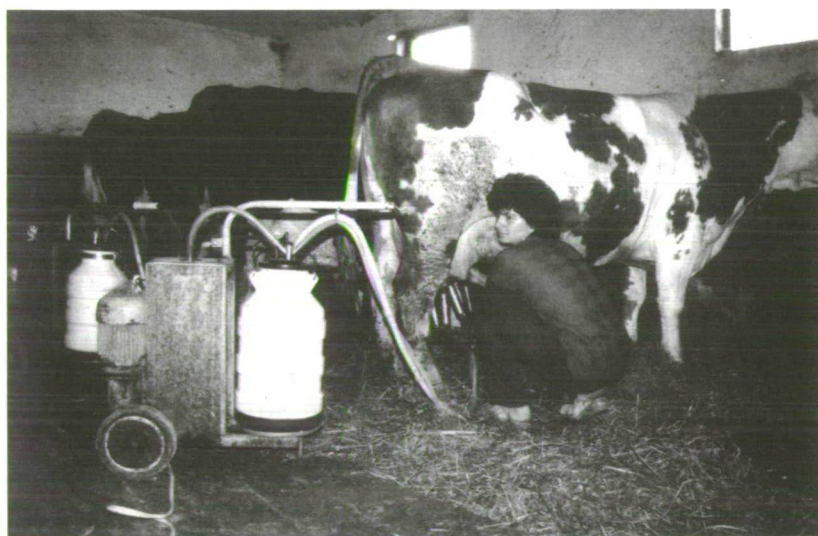
a fia annak a tején nőtt fő. A mustohabátyámat is kikonfiskáták a tanyábú, nem maradt csak egy ágy, pedig öt gyerek vót. Még a szénvonyót is főtötték a kocsira. Aki nem lépött be a zadrugába, ahho mindön nap möntek, hogy mit vigyőnek e. Az én anyám eccő vágott disznót. Főjelöntötték. Mindönt összeszöttek tülük – ruhát, kabátot, fazekakat. Az ablakon belüttek, ahol az én mamám feküdt, ott a feje fölött a szentkép sarkába mönt bele a golyó. Borzasztó vót.”

1960-ban a család úgy határozott, hogy a Mokrintól távol lévő maradék 17 hold föld nehezen művelhető, így vettek egy tanyát Egyházaskér közelében 700 mázsa búza áráért. A tanyával 10 hold föld volt. A mokrini házat is eladták, azonban még így is sok adósság maradt. A Vízhányó család itt kezdte újra az életet. De mint annyi-szor, a szerencse most sem kedvezett. Vízhányó János 1962-ben meghalt. A gazdaság vezetése ismét feleségére hárult. A házat és a birtokot 1969-ben tudták végleg kifizetni.

Ifjabb Vízhányó János 1970-ben nősült meg. Két évig laktak édesanyjukkal a tanyán, majd házat vettek Egyházaskéren, a főut-cán. Két családjuk van: Csilla és Dani. Csilla 1994-ben férjhez ment, Szasa – a férje – a családi gazdaságban dolgozik. Egy kislányuk van. Dani még csak tervezi a nősülést, már régóta udvarol egy majdáni lánynak. A család együtt gazdálkodik. A régi ház mögé egy nagyobb, új épületet építettek, mely kielégíti a fiatalok igényét is. A Vízhányó családot sem a nyugat-európai munkavállalás lehetősége, sem a szabadkai gyári munka nem tudta elcsábítani a családi birtoktól. Maradt saját birtokán a maga ura. Ennek fejlesztésére áldozta minden idejét. A politikai helyzet adta lehetőségeken belül mindent megtett azért, hogy gyarapítsa jószágállományát, gépparkját, földterületét. Elsősorban a szarvasmarha- és a sertéstartásban látott lehetőséget. Férjhezmenetele előtt Csilla egy helyi üzletben dolgozott, de a kevés fizetés miatt otthagytá munkahelyét. Férje, Szasa mokrini gazdálkodók gyermeke. Az itteni életstílushoz hamar alkalmazkodott. Vízhányó Jánosné egészségi állapota miatt ma már inkább csak az unokára vigyáz és főz a család számára.

Mikor a zadrugák (szövetkezetek) föloszlottak, a család – azoktól akik visszakapták a földet, de művelni nem tudták – árendába vette a területet. Így ma kb. 140 hold szántót és kb. 20 hold legelőt, kaszálót használnak. A földterület nagy része a takarmánytermelést szolgálja. Az állatállomány igen nagy. Az 1998 júniusi állapot szerint 24 tehén volt, melyek közül általában 13 fejős. Ezenkívül 14 kisebb borjú van még a falusi istállóban. Itt volt még 4 anyakoca, 15 hízó, 35 süldő és 21 kismalac. A jószágállomány másik fele a tanyán van. Itt 15 hízó marha volt, elsősorban bikák. Ottjártam előtt adtak le a tanyából 7 hízott bikát, melyek egyenként 7-8 mázsásak voltak. Az istállóban így is maradt még 3 nagy bika, melyekkel olykor az isme-

rösöknek folyattatnak is. A család mondhatni a falu legjelentősebb gépparkjával rendelkezik. 1998-ban vettek egy 4,2 méter vágóasztallal rendelkező ZMAJ 142 típusú kombájnt és egy 7 tonnás, szintén ZMAJ típusú pótkocsit. Ezenkívül van még két kisebb pótkocsi és három traktor: IMT 533-as, IMT 577-es és egy Volvo BM, 140 lóerős. A gazdasági felszereléshez tartozik még a kultivátor, kukoricavető gép, silózó, kukoricaszedő kombájn (kétsoros), műtrágyaszóró, vetőgép, 2-es eke, 3-as eke, ló után való ekekapa (hagyma ekézéséhez), bálázó (prés, kockabálát készít), markoló, trágyaszóró, 2 tárcsa, nehézborona, rendsodró, függesztett szántóföldi permetező, öntözőcsövek (85 mm), TIFON önjáró öntözőberendezés, traktorral hajtott szivattyú. A takarmányt 24 kalapácsos, háromfázisos villanydarálóval darálják.

3. kép. Tehenek fejése

1998-ban a következő volt a termelt növények területi megoszlása:

búza	50 hold
kukorica	30 hold
napraforgó (olaj)	20 hold
here	15 hold
tavaszi árpa	10 hold
zab	10 hold
fokhagyma	4 hold
vöröshagyma	1 hold
apróhagyma	1 hold
maghagyma (bördő)	1 hold

Ennyi jószág ellátásához, és ekkora földterület megműveléséhez rendkívül szervezett munkára van szükség. Eredményesen csak nagy-nagy összefogással lehet végezni. Júliusban a nap hajnali öt órakor kezdődik a fejéssel. Hat órakor indul a „gulya”, akkorra minden tehenet meg kell fejni. Két fejőgéppel fejnek. A fejést Csilla és Dani végzi. Szasa darál, a teheneknek abrakot ad, szoptatja és itatja borjúkat. A kisborjúkat 2-3 hetes korukban már rászoktatják az ivásra, hogy több tejet lehessen leadni. A vödörbe először két tojást leütnek, vigyázva, hogy a héja bele ne kerüljön, majd tejet öntenek

4. kép. A tej átadása

rá és összekavarják. A nagyobb borjúk már darát is kapnak. Miután rászoktak az ivásra, egyszerre két-három borjút is lehet itatni. Fejés előtt a tehenek tőgyét tisztára mossák, ha kell, bezsírozzák, hogy ki ne repedezzen. Fejéskor állandóan a gép mellett vannak, nyomkodják a tehenek tőgyét, hogy jobban leeresszen, leadja a tejet. Mikor már kevés tej van a tehen tőgyében, a fejőgépet lekapcsolják és a maradékot kézzel csöpögtetik ki. Fontos, hogy ne maradjon tej a te-

hén tőgyében, mert akkor hamar elapad, esetleg még tőgygyulladás is kaphat. A kifejt tejet 20 literes alumínium kannákba szűrik. Egy nap 150-200 liter tejet adnak le. Fejés után a gulyába járó teheneket kiengedik az utcára. Hét óra körül jön a tejszállító autó. A tejet külön nem mérik, már ránézésből tudják, hány liter. Míg a fiatalok fölöntik a tejet, a sofört behívják egy kávéra, esetleg pár falat reggelire.

Néhány perc beszélgetés után a tejes elmegy és a család leül reggelizni. Sietnek, mert az udvaron már gyülekeznek a napszámósok kukoricát kapálni. A traktort és a pótkocsit már előkészítették. Akik korábban jöttek, az udvaron várják a többieket, reszelik a kapát, vizet tesznek a kannába. A napszámósokkal Csilla ment kapálni. Most csak nyolcan voltak, van, mikor húszan is vannak. A pótkocsira rakott szalmabálákra ültek, a traktort Szasa vezette. A másik traktorral Vízhányó János ment. Ő erre a traktorra már reggel felszerelte a kultivátort.

5. kép. A napszámósok indulnak kukoricát kapálni

Miután megérkeztek a kapálandó kukoricaföld végéhez, Szasa továbbment apósával egy másik darabba kultivátorozni. Ez kétszemélyes munka, mivel a kultivátort is külön kell a traktor után irányítani, hogy pontosabb munkát végezzen. A pótkocsit húzó traktorral Dani ment tovább fűvet kaszálni. A kapások egész nap kinn vannak, ebédre mindenki a maga által vitt ételt eszi. A pótkocsin, vagy a pótkocsi alatt a hűvösön ebédeltek. Félórányi pihenő után folytatták a munkát. A napszám 10 márka volt. A munka megfelelő minőségéről és üteméről Csilla gondoskodott. A terület nem volt elgazosodva. Ha valaki mé-

gis lemaradt, a többiek kiségették. Az egész munka jó hangulatban, zajosan folyt, mindenkinek volt valamilyen megjegyzése a másik munkájára, életére, iszákosságára, stb. Öt óráig kapáltak.

Hat órára mindenkinek a helyén kellett lenni, mivel ekkor hajtják be a gulyát. Az asszonyok már 15-20 perccel hat előtt kiálltak az utcára, s míg nem jöttek a tehenek, beszélgettek. A *kancsika* csattogása a kutyák ugatása és a csöngők hangja már messziről jelezte a gulya közeledtét. Törtek egy-egy faágat és ezzel terelték be a jószágokat. A kívülálló számára hihetetlen, hogy hiba nélkül választották ki mind a 24 tehenet a gulyából. Ha egy-egy mégis kitör és tovább megy, azt vissza kell hajtani. Sokszor a fiúk motorral mennek a tehen után a falu végéig.

A bekötés után elkezdődik a fejéshez való előkészület. Felsöprik a placcot, abrakot öntenek a tehenek elébe, vödörbe vizet engednek, mivel lemossák a tehenek tőgyét, sapkát tesznek föl vagy bekötik a fejüket, hogy a haj ne vegye át az istállószagot. A borjúk is várják a takarmányt, a nagyobbak herét kapnak. A munka ügyes sürgésforgást kíván, mely jól összehangolt. Míg az egyik tehenet a gép feji, a másiknak megmossák a tőgyét. Átkapcsolva a fejőgépet, az előzőt kicsurgatják. A szopós borjúkat megszoptatják, illetve úgy mint reggel, tojással és tejjel megítatják. Itatás után a tejes vödröket kiöblítik, ez a víz a disznók moslékjába kerül. Szoptatás után ellenőrzik, hogy kiszopták-e rendesen a tejet. A disznók etetése és a darálás ezzel párhuzamosan folyik. Az egész munka megközelítőleg egy órát vesz igénybe. Nyáron néhány tehenet kint tartanak az istálló előtti nyári jászolnál. A fejés is itt történik. A teheneket vödörből itatják, mivel itt nincs önitató. Fejés után elmosják a gépeket. A tejet hűvös helyre teszik, hogy a másnap reggeli átadásig meg ne savanyodjon.

A pásztortól függ, hogy jóllaktak-e a tehenek. Ha nem legeltek eleget, bögnek, nem akarnak lefeküdni. Kevesebb a tej is. Ilyenkor másnap reggel a pásztort megfegyvelmezik. Még sötétedés előtt valaki kimegy a tanyára az ott lévő jószágokat ellátni, illetve a nagymamának segíteni. A bikáknak abrakot és szalastakarmányt adnak, majd vödörből megítatják őket. A trágyát talicskánként tologatják ki. Kisbálás szalmával aljaznak.

A család este a vacsoránál találkozik ismét. Amikor az ebéd elmarad, vacsorára főtt étel van. Egy télen 3-4 hizót szoktak vágni. Túrót, tejfölt a család számára otthon készítenek, de előfordul, hogy a boltból is vásárolnak tejterméket. Étkezés közben is a gazdálkodásról van szó. Ki, melyik darabban kaszált, holnap ki, hól, mit fog dolgozni. Melyik gépnek mi a baja, mire kell a használatánál ügyelni, mit kell javítani. Az egyik pótkocsira új gumi kell, mert nem fogja bírni cséplésnél (aratásnál) a terhelést. Van egy új pótkocsi eladó, ki megy el megnézni és megtudni az árát stb.

A gépekkel nem csak saját földjeiket művelik. Eljárnak szántani, bálázni, fűvet vágni, aratni bérbe is. Egy hold szántás 50-70 márka, egy liter gázolaj 4 dinár. Egy mázsa kukorica 15 márka, egy mázsa búza 19 márka, egy hold föld egy évi árendája 3-4 mázsa búza. A tej litere 2 dinár - 3,8-4 százalékosig, melyért tizenöt naponként fizetnek. Egy jó tehén borjával együtt 2000 márka, egy borjú 350-500 márka. Egy pár választási malac 100-150 márka. A kombájnt 36 ezer márkaért vették. A hármás eke 6500 márka, egy 7 tonnás pótkocsi 7000 márka. Van a családnak egy Lada 1300-as és egy Zasztava személyautója.

A család bevétele tehát a tej, a hizott bikák és üszők, hizott sertések értékesítése, valamint a gépekkel vállalt munka után járó kereset. A megtermelt takarmányt a jószágokkal etetik fel. A fölösleges szalmát is eladják. A papíripari vállalat vásárolja fel 50 paráért kilógrammonként. Eladásra termelnek még fokhagymát, vöröshagymát és apróhagymát. A maghagymából (bördő) származó vetőmag egy részét is értékesítik. Ezen a vidéken általában tavaszi fokhagymát termelnek. A feketemagot Oroszlámoson csépeltetik régi cséplőgéppel, hasonlóan a heremaghoz. Itt van még egy hagyományos cséplőgép Fark György tulajdonában. Órabérbe dolgozik, a cséplőt Zetorral, nagyszíjjal hajtják. Fűszerpaprikát is termeltek, melyet a már említett TIFON önjáró öntözővel locsoltak, a szivattyút traktorral hajtatták.

Az ilyen nagy vállalkozás ritkaságszámba megy ma még, különösen ezen a vidéken. A család a munkakapcsolatok révén is nagy népszerűségnek örvend. Ez leginkább a lakodalmak alkalmával nyilvánul meg. Majd minden lakodalomba hivatalosak. Szokás szerint a meghívást viszonzni kell, ezért Csilla lakodalmaiba több mint 500 személy volt hivatalos.

A család összefogása, fiatalos lendülete mindenki számára biztosítja a megélhetést. Azonban az együttélésnek is lesznek korlátjai. Dani hamarosan megnősül, így gondoskodni kell egy új családi házról. Csilláék háza felújításra vár. Ezenkívül a közeljövő tervei közé tartozik egy 60 férőhelyes istálló felépítése, hogy a jószágállományt bővíteni lehessen. Van tehát elég terv, mindegyik sok pénzt kíván. Kérdés, hogy a szétköltözés után ki fogja működtetni a gazdaságot. Erre még a család maga sem tudja a választ. Talán ez az a probléma, amely Dani nősülését is késlelteti.

A nagymama tanácsára senki sem hallgat. Ő okulva a történelemből veszélyesnek látja a túlzott bővítést, mert „*eccõ valaki mögírgyöli, oszt idegyünnek, fogják a jószágok kötelit oszt ehajtyák őket*” – mondja. A bizonytalan politikai helyzet sem kedvez a nagyobb vállalkozásnak. A fiataloknak minden nap tartaniuk kell a katonai behívástól. Ezért kísérik figyelemmel a napi politikai esemé-

nyeket is. Elmenekülni nem tudnak, mert akkor a gazdaság válik működésképtelenné. Nincs más, csak a bizakodás, a jobb jövőbe vetett hit, amely erőt ad a munkához.⁷

Ekkor még nem tudták, hogy mi vár Jugoszláviára.

A háborút a fiatalok tartalékosként vészték át. 1999. július 3-án telefonon érdeklődtem a család sorsáról. Nagy volt az öröm, mert július 2-án mindkét fiú leszerelt, és szerencsésen hazaérkezett. Az energiahiányt sem érezték meg, mivel a román határ közelségének köszönhetően a szükséges gázolajat be tudták szerezni.

Vizhányó Jánost optimista emberként ismertem meg, de most, hogy újból együtt van a család, öröme és optimizmusa a csupán néhány mondatos telefonbeszélgetés után is mélyen meghatott.

IRODALOM

BÁLINT SÁNDOR

1976 A szögedi nemzet. A szegedi nagytáj népelete I. In.: Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1974/75-2. Szeged.

KÁLMÁNY LAJOS

1891 Szeged népe III. Szeged vidéke népköltése. Szeged.

MOHAY TAMÁS

1994 Egy naplóíró parasztember Nagy Sándor élete és gazdálkodása a 20. század első felében Ipolynyéken. In.: *Dissertationes Ethnographicae* 8. Tanulmányok az anyagi kultúra köréből. Szerk.: Paládi-Kovács Attila. Budapest.

PÉNOVÁTZ ANTAL

1996 Adalék a négy bácskai kun helység: Pacsér, Moravica, Feketics és Píros településtörténetéhez. In.: Bellon Tibor-Örsi Julianna (szerk.): *A Jászkunság összefogása*, Karcag. 145-170.

⁷ Itt szeretném megköszönni adatközlőimnek - Vizhányóné Mágori Juliannának (1915), Vizhányó Jánosnak (1949), Vizhányó Csillának (1972) és Vizhányó Dénesnek (1974) - a segítségét. Köszönöm Dr. Juhász Antal támogatását, aki idevonatkozó gyűjtéseit számomra átengedte.

Die Wirtschaft der Familie Vizhányó in Egyházaskér

FERENC FODOR

Die Besiedlung der von der Türkenherrschaft befreiten südlichen Komitate begann bereits im 18. Jahrhundert. Zu Beginn des 20. Jahrhunderts (um 1900) siedelten viele Familien aus Makó in Banater Dörfer mit ähnlicher Bodenbeschaffenheit um. Auch die Ahnen der Familie Vizhányó zogen im Jahre 1905 nach Egyházaskér (serbisch: Vrbica) um. Der Erste Weltkrieg und die politische Lage in den darauffolgenden Jahren erschwerten das Leben der neuen Ansiedler. Die Familie Vizhányó bekämpfte diese Schwierigkeiten und verfügt heute über ein grosses Landgut, einen bedeutenden Viehbestand und einen modernen landwirtschaftlichen Maschinenpark. Die Bewirtschaftung und die Verwaltung des Gutes verlangen eine gute Organisiertheit und sind mit viel Arbeit verbunden, die nur mit vereinigten Familienkräften verrichtet werden kann.

Der Verfasser des Aufsatzes beschreibt das Funktionieren dieser Familienwirtschaft und ihre tägliche Lebens- und Arbeitsordnung.